

بهر له زانكوي نه زهر كونگره يه كي زور گوره كرا، بو خه تهنه كړدني ميينه له كونگره يه دا دژي خه تهنه كړدن برياندا نه كړيت، چندين جار له سر نه م فتوايه قسه كرا، به لام له كوردستان قسه ي له سر نه كراوه.

"وهزاره تي نه وقاف بهرپرسياره له تاواني خه ريځخه ري ريځخراوي (WADI) ي نه لمانى بو رووبه رووب"

سازداني - شورش خاليد

فهلح مورادخان، ريځخه ري ريځخراوي (WADI) ي نه لمانى بو رووبه رووبونه وى خه تهنه كړدني ميينه، رهنه له حكومه تي هره يم و پهر له مان ده گري ت به وى به جديي كار له سر بنبركړدني خه تهنه كړدني كچان ناكه و ده لئيت "حكومت بو خه لاتكردني ژنيك مليونان دينار خه جده كات، به لام بو خه تهنه كړدني كچان هيچ ناكات".

فهلح مورادخان

هاولاتي: چن سهره تا كارتان له سر مه سه له ي خه تهنه كړدن كړو رووبه رووي نه و پرؤسه يه بو نه و؟

فهلح مورادخان: من به راشكاري پئته ليم نيمه بهرنامه مان نه بوو نيش له سر خه تهنه كړدن بكه ين، نيمه ريځخراوي كي تايبه تمه ندن، به لام نيشتا بوينه ته تايبه تمه مند له بواره دا، نيشكردني نيمه كاتي ك ده ستپكرد كه تيمي كمان له ناوچه ي گهرميان تيكه لاييه كي زوري له گه ل خه لكدا پيدا كړد، يه كيك له و زانباريانه ي كه به نيتمه ياندا نه و بوو خه لك ي نه و ناوچه ي چن كيشه يه كيان هه يه له رووي تهنه روستي و ناو خزمه تكوزاريه و، داواي هاو كاريان له نيتمه كړد، هه روها به جوړيك تيكه لايي نيتمه بوون، هه موو كيشه كاني خويان ده ركاند، يه كيك له كيشه كان نه و بوو زوري نه و كاني نه و ن خه تهنه كرا بوون رووبه رووي خه تهنه كړدن ببو نه و، بو يه له و كاته و كاتي ك نه و تيمه نه و زانباريانه يان به نيتمه گه ياندا، نيتمه هه و لماندا كاريش له سر خه تهنه كړدن بكه ين، نه و بوو تيمه كانمان له سره تا ي ۲۰۰۳ و تا ۲۰۰۴ خه ريكي كز كړد نه و ي زانباري بوون له سره كيشه ي خه تهنه كړدني ميينه له و ناوچه يه، كه له كوي ۴۲ گونډ پرسياريان له ۱۵۴۴ ځن كړد بوو، له كوي نه و ژمارنه ۹۰۷ يان رووبه رووي خه تهنه كړدن بوو نه و. كاتي ك نه م ناماره به ده ستمان

گه يش توشي شو كيكي زور گه وړه بوين، بو يه روژنامه نوو سيك له كه نالي بوين له كوردستان كاري ده كړد، هات تيمه كه ي نيتمه ببينيت و راپورتيكي له سر خه تهنه كړدن نه و نجامدا، بو نه و ي بيكاته كيشه يه كي جيهاني. دواي بلا بوونه و ي راپورته كه ي نه و روژنامه نوو سه، كه به رده ست ي خه لك و كاري به ده ستاني هه ري ميش كه و تبوو، خه لك و حكومت به تاييه ت مافي مروفي نه و كاتي سلئمني، به شيويه كي خراب سه يري نيتمه يان ده كړو پيئانو بوو نيتمه زانباري ناراستمان بلا و كړد و نه و نه و راپورته بو سومعه ي كورد هه ريم خراپه. هاولاتي: شيوازي كار كړدني نيوه

دروستبكه ن كه نه و كار هه له يه؟ **فهلح مورادخان:** بيگومان نيمه ريځخراوي كي تايبه تمه ندنه بوون، بو يه به دواي وه سيله يه كدا ده گه رايين بو نه و ي گفكو گو له نيوان تيمي نيتمه و هاو لانيان دروستبكه ين، دياره به هو ي نه بووني خو ينده واري له و ناوچه يه دا با شترين وه سيله مان هه ليزارد كه نه و فيلمانه بوو، بو يه كه مچار تاقيمان كړد هه نه مانزاني ده يته وه سيله يه كي سه ره كي بو نيتمه، فيلمه كانيش زور ساده ن به شيويه كي واقعي ناماده كراوه و هو شباري تبادايه و دوو ماموستاي ثانيي قسه ي له سر ده كه ن، خوتان باش ده زانن كه خه لك ي نيتمه متمانه يه كي زوريان به پيواوني ثانيي هه يه، خه لك پيشوازيه كي باشيشان ليكرد. تيمه كاني نيتمه وه كو فريا گوزاريه كي سه ره تا يي كاريان كړدوه، له سنوري گه رميانه وه ده ستمان پي كړد و پيشوايه كاري گه ري زوري هه بووه و فريقي زوري كړدوه، بو يه پيماويه نه و فيلمانه كاري گه ري زوريان هه بووه له سر هوشيار كړدنه و ي خه لك يي.

هاولاتي: له سره تا دا له گونډه كان ريگريتان لي نه و له لايه ن خه لك ي گونډه كانه و له نيشانداني نه و فيلمانه؟ **فهلح مورادخان:** نه خپر، جيگه ي سه رسامي نيتمه ش بوو كه ريگري نه بوو، خو شپه ختانه هيژيكي ده ره كي و سروشتي پالپشت بووه بو نيتمه و خه لكانيكي زور چاره و راني نه و به يان ليده كرين نيتمه رووبه رووي هه ره شه ببينه و، به لام خو شپه ختانه هيچمان رووبه روو نه بووه و كاره كانمان به باشي نه و نجامداوه، ريگريه كه هه بووه نه و ژاننه ي كه چوبونه تهنه نه و به تيمه كاني نيتمه يان ده و ت كار له سر نه مه م كه ن. **هاولاتي:** به گشتي خه لك ي نه و گونډانه، به پيئي كاري نه و تيمانه ي نيوه و قسه كړن له گه ليان، پيئانو بوو بو د دييت كچه كانيان خه تهنه بكه ن؟ له كوي قسه كاني خه لك ي گونډه كان نيوه چيتان بو روونده بووه و؟ **فهلح مورادخان:** نه و ي بو نيتمه

رونيوه ته و زاناياني مه زه به ي شافعي رايانويه خه تهنه كړدني ميينه سونه تي نيسلامه، ۹۰٪ كورديش له سر ري ره و ي مه زه به ي شافعي ده و ن، بو يه نه م ديارده يه زيات له ناو كورددا بلا و هه هه يه. نيتمه كوتا ده ره نجام نه و ي پيئي گه يشتويين نه و يه كه مه زه به ي حنه ف ي پيواويه سونه تي نيسلام نييه. دوو سال له مه و به له زانكوي نه زهر كونگره يه كي زور گه وړه كرا، بو خه تهنه كړدني ميينه له و كونگره يه دا دژي خه تهنه كړدن وه ستانه و بو برياندا نه كړيت، چندين جار له سر نه م فتوايه قسه كرا، به لام له كوردستان قسه ي له سر نه كراوه. يه كيك له بره كاني نه و فتوايه نه و يه ده لئيت خوا به خشنديه، بهرانه ر نينسانو ده ستريزي كړدنه سر نينساني قه ده غه كړدوه له هر پله يه كي كو مه لايه تي بن يان سه به هر ره گه زيك بن، خاليكي تري ده لئيت خه تهنه كړدني ميينه عاده تپكي كون و له ناو چنډه گه ليكي موسلمان جيبه جي كراوه به پي بوني هيچ حه دي سيك يان به لكه يه كي قوران، خالي سي به نه و خه تهنه كړدنه ي نيشتا نه و نجامده ريت زيانكيكي زوري جه سته ي و ده رووني به نافره ت ده گه يه نيتمه، هه ر بو يه به پيئي به ها كاني نيسلام ده ييت قه ده غه بكرت.

هاولاتي: دياره خه تهنه كړدن زياتر له ني و لاتاني نيسلاميدا هه يه، كاتي ك له نه زهر كز بوونه و يه كي تاييه ت له سر نه و ده كريت، نه ي پيتوايه هو كار چيه ماموستاياني ثانيي له كوردستان قسه له سر نه م ناكه ن، يان فه توايه كيان نه دا و؟

فهلح مورادخان: و ك پيموتي پياواني ثانيي مه زه به شيعه با و ريكي زوريان پيئي هه يه، پئنه جيت نه و زانايانه ي نيتمه له و ي بو نايه دژي نه م فتوايه ده و ستانه و، خه تهنه كړدني ميينه له رووي ياساي نيوه و له تيبه و ه تاوانسه و به پيئي پر دسيه كاني نه و نه و يه كرتوه و كانو نيشتيا قيه ي سي دا و گه له نامه ي مافي مروفي و

نه‌دامیکی پهرله‌مانی کوردستان، پرۆژه‌یه‌کی بۆ قسه‌کردن له‌سه‌ر کێژ کردوو، به‌لام تاوه‌کو ئیستا له‌لایهن سه‌روکایه‌تی پهرله‌مانه‌وه وه‌لامی

هه‌ته‌نه‌کردنی کچان

وونه‌وه‌ی خه‌ته‌نه‌کردنی مێینه

راسپاردده‌کانی ته‌ندروستی جیهانی ئه‌مه‌ تاوانه، به‌لام له‌ئیسلامدا ئه‌نجامده‌دریته، بۆیه پیموایه زانیانی ئیسلامی ئیتمه بۆنه‌وه‌ی رووی خۆیان له‌که‌ناله جیهانییه‌که‌نوه جوان بکه‌ن، ئه‌م جۆره فتوایانه دهرده‌که‌ن ئه‌مه‌ش به‌مانای ئه‌وه‌نایه‌ت له‌ناو کۆمه‌لگاکانی خۆیان دژی بن، ئه‌گه‌ر زانیانی ئاینی ئیسلام دژی بن ده‌توانن له‌ماوه‌یه‌کی زۆر که‌مدا به‌چه‌ند سالیکیان چه‌ند مانگیکی کۆتایی پێبینن، به‌لام له‌کوردستانی خۆمان زانیانی ئاینی نایانه‌وه‌یت ئه‌مه‌بکه‌ن، وه‌زاره‌تی ئه‌وقاف به‌رپرسیاره له‌وه‌ی که‌ ئه‌مه‌ جهریمه‌یه، کاتیکیش رۆژانه چه‌ندان که‌س خه‌ته‌نه‌ده‌کری ئه‌مان بیده‌نگن ئه‌مه‌ش خۆی مانای به‌شداریکردنه له‌وتوانه‌دا.

هاولاتی: له راپۆرته‌که‌ی واشنتۆن پۆستدا که له‌سه‌ر خه‌ته‌نه‌کردن بلاوکرابوه‌وه، ئاماژه‌یه‌کی تیا‌بوو به‌وه‌ی که به‌رپرسیانی حکومه‌تی هه‌ریه‌م به‌رپرسیارن به‌رانبه‌ر به‌و تاوانه.

فه‌لام مورا‌دخان: به‌رپرسیاریه‌تی ژبانی خه‌لک له‌ئه‌ستۆی حکومه‌ته، ئیتمه له‌سه‌ره‌تاوه به‌حکومه‌ت‌مان وت با دژی ئه‌مه‌ بن و رووی پێشکه‌وتنی خۆتان ده‌ریخه‌ن، ئه‌گه‌ر له‌سالی ۲۰۰۴وه کاتیکی ئاماره‌ده‌ستی ئیتمه بلا‌بووه‌وه، هه‌لمه‌تییکی راسته‌قینه‌ی ده‌ستپێیکردایه ئه‌مرۆ ئه‌و راپۆرت به‌هایه‌کی وای نه‌ده‌بوو، به‌لام کاتیکی ئه‌و راپۆرت به‌لا‌بووه‌وه له‌سه‌ر ئاستی جیهان سه‌رکردایه‌تی کورد وه‌زاره‌تی مافی مرۆف سه‌رحه‌م ریکخراوه‌کان ده‌که‌ونه ژێر پرسیاره‌وه، کاریگه‌ری زۆری هه‌بووه له‌سه‌ر سومعه‌ی کورد له‌سه‌ره‌وه له‌ناستی مافی مرۆف، به‌تایبه‌تی وه‌زاره‌تی مافی مرۆف ده‌بێت روونکردنه‌وه‌ی خۆیان بدن له‌سه‌ر ئه‌و راپۆرت، پیم سه‌یره که وه‌زیری مافی مرۆف به‌کیشه‌یه‌کی بچوکی ناوده‌بات.

له‌باتی ئه‌وه‌ی وه‌زاره‌تی مافی مرۆف فشار ب‌خاته سه‌ر حکومه‌ت و کیشه‌کان چاره‌سه‌ریکات، پاکانه‌ی بۆ ده‌کات، خه‌ته‌نه‌کردنی مێینه له‌ ولاتی

به‌ریتانیای سزای ۱۴ سال زیندانی بۆ دانراوه، به‌لام لیتره به‌کیشه‌یه‌کی بچوک ناوده‌بریت.

هاولاتی: وه‌ک خۆت ئاماژه‌ت پێدا، سه‌ره‌تا کاتیکی ئیتمه ئه‌و ئامارانته‌تان له‌گه‌رمیان ده‌ستکه‌وت و بلاوتانکردوه، وه‌زاره‌تی مافی مرۆفی ئیداره‌ی سلیمانی پێیابوو راپۆرت‌که‌ی ئیتمه بۆ ئیهمانه‌کردنی گه‌رمیان بووه، به‌لام تانیستاش وه‌زاره‌ته‌ پهیوه‌ندی‌داره‌کان و حکومه‌تیش کاتیکی راستی ئه‌و تاوانه‌یان بۆ ده‌که‌وتوه هه‌ر بیده‌نگن؟

فه‌لام مورا‌دخان: به‌شپه‌وه‌یه‌کی گشتی له‌ئیستادا هه‌لمه‌تیک هه‌یه بۆ دژی ئه‌مه، که‌ناله کوردیه‌کان زۆربه‌که‌می ئیشیان له‌سه‌ر ئه‌مه کردوه، ئه‌گه‌ر ئیشیشیان له‌سه‌ر کردبێت زانیاری ئه‌وتۆیان نه‌بووه، له‌سالی ۲۰۰۸ ده‌کۆنفرانسیکی له‌سه‌ر خه‌ته‌نه‌کردن به‌سه‌را ئیتمه که‌ کاری زۆرمان له‌سه‌ر ئه‌مه کردوه تا که لایهن بووین به‌شپه‌وه‌ی ره‌سمی قسه‌یان له‌که‌ل نه‌کردووین بۆ ئه‌و کۆنفرانسه، ئیتمه کیشه‌ی خه‌ته‌نه‌شمان به‌جیهان ناساند، ئه‌مه یه‌که‌مین جاره له‌رۆژه‌لاتی ناوه‌راست وه‌زیری به‌ راشکاوانه رایبگه‌یه‌نیت ۶۲ ژنان خه‌ته‌نه‌کراون، ئه‌مه‌ش پێچه‌وانه‌ی قسه‌کانی وه‌زیری مافی مرۆف، که‌واته ئه‌مه کیشه‌یه‌کی زۆره وه‌لوانیه له‌هه‌ندیک ناوچه‌شدا زیاتریته.

هاولاتی: بۆ رووبه‌رووبونه‌وه‌ی خه‌ته‌نه‌کردنی کچان، کاره‌کانتان له‌که‌ل حکومه‌ت چۆن بووه؟ هه‌یچ هه‌ولیکانتان پێکه‌وه هه‌بووه؟

فه‌لام مورا‌دخان: چه‌ندین جارداوامان له‌حکومه‌ت کردوه، پێکه‌وه کاربکه‌ین به‌لام ئه‌وان نه‌هاتون، ئیتمه بۆ ئه‌وه‌ی کاری زیاتر له‌که‌ل حکومه‌تدا بکه‌ین، پتویست بو هه‌لمه‌تیک پێکه‌وه ئه‌نجام ده‌بین، که‌ نزیکه‌ی ۱۵ هه‌زار دۆلاری تیده‌چوو، پێیانده‌داین و نه‌یانکرد، دواتر پرۆژه‌یه‌که‌مان دا به‌حکومه‌ت بۆنه‌وه‌ی لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی زانستی بکه‌ین، ئه‌و بودجه‌یه که‌ داواکرا‌بوو ۵۰ هه‌زار دۆلار بوو، به‌لام ئه‌وه‌شیان نه‌کرد، ئه‌وان بۆ خه‌لا‌نکردنی ژنان و نا‌هه‌نگه‌کان ئاماده‌ن

میلیۆنان دینار خه‌رج بکه‌ن، به‌لام بۆ رووبه‌رووبونه‌وه‌ی خه‌ته‌نه‌کردنی مێینه هه‌یچ سه‌رف نا‌که‌ن.

هاولاتی: پرۆژه‌یاسای خه‌ته‌نه‌کردنی مێینه، ئاماده‌کرا، له‌په‌رله‌مانیش خۆت‌دنه‌وه‌ی یه‌که‌می بۆ کرا، به‌لام دوایانخست.

فه‌لام مورا‌دخان: ئیتمه له ۲۰۰۸/۳/۸ دا بانگه‌شه‌یه‌که‌مان راگه‌یاند بۆ رووبه‌رووبونه‌وه‌ی خه‌ته‌نه، ۶۰ په‌رله‌مانتارو که‌سایه‌تی و مامۆستا کۆکرایه‌وه، دواتر ئه‌و ئیتمه‌یان به‌گه‌یه‌ندرایه ۱۴ هه‌زارو یاداشتیکی ده‌قی یاسایه‌کی و ناماری ۱۱۶ گوند له‌کۆی ۳۶۶۵ ژن ۲۰۴۳ یان رووبه‌رووی خه‌ته‌نه بووبونه‌وه ئه‌مانه هه‌مووی زانیاری و داتا‌بوون ئیتمه پێشکه‌شمانکرد به‌لیژنه‌ی دا‌کۆکیکردن له‌مافه‌کانی ژنان و ئه‌وانیش زۆریان پێ باش بوو، پێیانراگه‌یاندین و هه‌یچ به‌لگه‌یه‌که‌ بۆ ئه‌وه نا‌هێتله‌وه که ئیشی له‌سه‌ر نه‌که‌ن، ۶۸ ئه‌ندام په‌رله‌مان ئیتمه‌یان کردبوو خۆت‌دنه‌وه‌ی بۆکرا. به‌لام به‌داخه‌وه نه‌کرایه یاسا، به‌لام ئیستا خراوته ناو چوارچێوه‌ی یاسایه‌کی تره‌وه ئه‌وه‌ش زۆرباشه ئه‌گه‌ر بکریته.

هاولاتی: به‌شیک له‌ئه‌ندامانی په‌رله‌مان پێیانوابوو که ده‌بێت خه‌ته‌نه‌کردنی مێینه له‌چوارچێوه‌ی یاسای سزادانی عێراقی جێکه‌ی بکریته‌وه، نه‌ک یه‌ک‌یاسایه‌کی بۆ ده‌بکریته، ئایا ئه‌مه خۆشاردنه‌وه‌یه؟

فه‌لام مورا‌دخان: بێگومان ئه‌وان به‌شیکیان شه‌رم ده‌که‌ن و ئه‌وه‌ش که تۆ ده‌یڵی ئه‌وه خۆشاردنه‌وه‌ی خۆزینته‌وه‌یه، چونکه له‌یاسای سزادانی عێراقی ماده‌ی ۴۱۲ه‌مان هه‌یه‌و باس له‌وه ده‌کات کاتیکی هه‌ر ئه‌ندامیکی جه‌سته‌ی به‌رامبه‌ر ببریته و رووبه‌رووی که‌مه‌ندامی بپێته‌وه ئه‌و که‌سه سزاده‌دریته، به‌لام ئه‌وه به‌ندیه‌کی عامه، به‌لام بۆ چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌یه‌کی دیاریکراو پتویست به‌یاسایه‌کی دیاریکراو هه‌یه، چونکه یاسای گشتی به‌ته‌واوه‌تی کیشه‌کان چاره‌سه‌ر ناکات.